

EDITURA PARALELA 45

Redactare: Cosmin Peța
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ILEA, ANCA-DOMNICA

O veche oboesală de soi mare / Anca-Domnica Ilea. - Pitești :

Paralela 45, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-973-47-2845-9

821.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2018

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparelela45.ro

ANCA-DOMNICA ILEA

**O VECHĂ OBOSEALĂ
DE SOI MARE**

Editura Paralela 45

Le tentazioni di San Dinobis

– Analiză (să-i zicem) naratologică
a patru povestiri de Dino Buzzati –

Într-a sa Introducere la ediția *Il meglio dei racconti di Dino Buzzati* (1989), Federico Roncoroni ne reamintește cum acesta, la sfârșitul anilor '50, a declarat (într-un interviu) că „povestirea“ (*il racconto*) era „forma lui preferată de expresie“; și cum, somat să se explice, a definit-o ca pe „o structură scurtă și sprintenă“: „Scurtă fiind, nu-i lasă vreme cititorului să se plictisească, chiar atunci când e proastă, adică neizbutită“. Dincolo de partea de cochetărie și de (auto)ironie din aceste afirmații, rămâne limpede că (în ciuda a cinci romane – printre care *Deșertul Tătarilor*, sare de departe în ochi, ca un ofițer după epoleți, a câtorva bucăți teatrale, a unei activități uriașe de ziarist ș.a.m.d.) prozatorul parcă s-ar fi antrenat toată viața să alerge după *năluca* „sprintenă“ a propriei sale concepții despre povestire: ca Don Juan-ul lui Edmond Rostand, ocupat să le cucerească pe cele O Mie Trei, în vreme ce o Necunoscută îndrăgostită priveghea fără odihnă pe undeva... Atâta doar că lacrimile vărsate de toate „ibovnicele părăsite“ ale povestitorului italian ar fi pârlit palmele Satanei – fiind *numai* lacrimi *adevărate!* Și nimic mai firesc decât să ne frapeze *asemănarea* tainică dintre sus-pomenitele, atunci când

se lasă dezbrăcate: fiecare bărbat se va opri mereu, irezistibil, la același gen de femei, *unitatea în varietate*. Pe de altă parte, un scriitor nu va rămâne niciodată în pană de „acea putere de-a începe care-i este oprită filosofului“ (cum ar spune Élisabeth de Fontenay), scutindu-l (pe scriitor) de eterna *repetare*...

La început era prințul, „plecat să explorez regatul tatălui meu“, pe când „abia de împlinisem 30 de ani“: e vorba (desigur) despre „Cei șapte soli“, cea dintâi povestire din volumul de debut, omonim (*I sette messaggeri*). Vârsta asta nu-i musai aleasă după pilda lui Hristos, deja clasică, și nici măcar după cea a lui Zarathustra. De ce n-am lua ideea cea mai „simplă“ – cum ar fi preferat, probabil, însuși Dino Buzzati –, reamintind că la apariția (în 1942) a volumului autorul avea 36 de primăveri? Alegerea povestirii la persoana *întâi* se explică poate și ea mai lesne așa, ca un demers *autoficțional mascat*.

Prințul pornește deci în ceea ce tradiția ne-a deprins să numim *une quête*. Clișeul, însă, nu ține multă vreme... Unde-i descrierea ținuturilor pe care, logic, ar trebui să le străbată? Dar cea a oamenilor care ar trebui să-i iasă în cale? Afară de câțiva termeni mai mult decât *generici* – „norii, cerul, văzduhul, vânturile, păsările“; „câțiva pribegi întâlniți prin câmpii“; „pajiștile, codrii și pustiurile“; cel mult vreo „vale pustie“ ori „munții cei nestrăbătuți“ –, vom da doar de o singură lămurire, și aceea lămurindu-ne buștean: „[...] n-am întâlnit decât la oameni noi și sate noi și provincii noi, și pretutindeni numai oameni agrăindu-mă pe limba mea și zicându-mi că sunt supuși de-ai mei“. Ceva pare putred în toată tărașenia, sfârșind prin a vâri în noi *îndoiala*: nu cumva, ferm convins că „înaintea mereu spre miazăzi“, nefericitul nu contenise, de fapt, să *gonească pe loc*?

„*O veche oboseală de soi mare*“

– Isidore Ducasse, le Comte de Lautréamont,
și Dino Buzzati, povestitorul –

1. NEDORITA DEVENIRE

Există ținuturi pe care credem că le cunoaștem atât de bine, încât am putea jura, cu mâna pe inimă, că n-au *nimic în comun*, ba chiar dimpotrivă...

Într-una dintre conversațiile sale cu Yves Panafieu, Dino Buzzati declara, fără înconjur:

N-am practicat niciodată poezia automată a supraraliștilor. Nu cred absolut deloc în genul ăsta de poezie, pentru că dă numai lucruri plicticoase și nesuferite, ca, de pildă, Lautréamont. După ce-ai citit douăzeci de rânduri din el, ți se pare deja prea mult.

Din motive evidente, inculpatul n-ar fi avut cum să-și dea și el cu părerea despre acuzator, dar ar fi destul de lesne să ne-o închipuim, când îl auzim zicând (în *Poezii I*):

[...] moartea, [...] neașteptatul, [...] sprieturile chibzuite, neliniștile străinii, [...] vinovăția unui scriitor lunecat pe panta

neantului, [...] decrepitudinile, neputințele, [...] a sosit vremea să ne răzvrătim, în sfârșit, împotriva a ceea ce ne scandalizează și ne încovoiaie suveran.

Ei bine, izbesc aici cuvintele: „nesuferite“, „ne încovoiaie“ și „suveran“. Tot atâtea mărturisiri (mai mult sau mai puțin) indirecte ale uneia dintre acele aversiuni oglindind mai degrabă *renegarea* disperată a unei părți din sine...! Lautréamont-Ducasse și-a spălat rufele în public, cu un pamflet antiromantic al unui (cică) fost romantic. Cât despre Buzzati, n-am putea spune ritos că umblă cu șoalda, ci, mai plauzibil, că ignoră adevărata cauză a repulsiei încercate ori că (aidoma propriilor personaje) încearcă, inconstient, să evite punctul sensibil. În schimb, Cititorul amândurora (ca drumeț versat) nu se lasă amăgit: zăbovind doar olecă pe cărările pierdute unde orice, bun sau rău, se poate întâmpla, își dă seama că o boltă asemănătoare îl apasă pe creștet, că nori gemeni întunecă aștri binecunoscuți, că vânturi familiare fac să se zbată în același fel lucrurile mlădioase, „dar și simțăminte“...

*

E îndestul de largă și accesibilă calea principală, din care se răzlețesc toate celelalte drumuri, abrupte ori scobite... S-ar putea chema, fără șovăială, *oroarea de vârsta adultă*: pentru autorul italian din secolul XX, ca și pentru autorul francez din secolul al XIX-lea, maturitatea ar fi (cu un eufemism...) *vârsta ingrată*. Colonelul Procolo (din *Secretul Pădurii Bătrâne*) îi destăinuie, „cu glas amar“, duhului Bernardi: „Cât ești mic, toată lumea te răsfăță; de cum ai crescut, [...] nici câinii nu se mai uită la tine“.

Și ce să mai zicem de aventura contabilului Sisto Tarra (atât de fălos de recenta-i avansare ca „administrator-șef al firmei“), pomenindu-se, în „podul părăsit“ al „viluței“ sale, nas în nas cu... el însuși, la vârsta de 12 ani? Un „abis“ de treizeci și cinci de ani s-a căscat între dâșii. Dar dacă, la început, adultul se simte superior – având senzația că-i ceva „absurd, aproape rușinos, să descindă din puștiul ăla“ „prostuș și sperios“ –, acesta din urmă va sfârși prin a-i întoarce, *dezamăgit*, spatele bărbatului anost care nu i-a împlinit niciunul dintre vechile-i visuri („Când se lasă umbra“, din *Cei Șapte Soli*). Măinile puse alătura sunt o sentință fără apel:

[...] părea într-adevăr de necrezut și jalnic ca mâna aia păroasă, butucănoasă și zbârcită, [...] cu unghii galbene și îngroșate să fi fost cândva micuță, gingașă și albă ca a copilașului.

Cocoțat printre alți călători pe „imperială“ omnibuzului circulând „între Bastilia și Madeleine“, cu ochii zgâțiți, „ficși, ca de pește mort“, la băiețelul de 8 ani ce se istovește de-a surda să-l prindă (*Cânturile lui Maldoror*, Cântul al Doilea, 4), adolescentul Lombano degeaba se indignează înde sine, căci nici el nu va interveni în vreun fel. Emoțiile n-au avut încă vreme să i se tocească, dar ireversibila metamorfoză *teratologică* începe deja și în el: „Temniță cumplită! Fatalitate hădă!“. Impresia de coșmar cu ochii deschiși întărește ipoteza unui episod autobiografic – Lombano făcând parte dintre „ficțiunile celeste“ în care Lautréamont își caută deopotrivă un ideal amoros și un *alter ego*.

Ceea ce am fost deprinși să considerăm drept o *evoluție* n-ar fi, de fapt, decât o *involuție*: treptat, maturizarea ar duce la

Cuprins

<i>Le tentazioni di San Dinobis</i> – Analiză (să-i zicem) naratologică a patru povestiri de Dino Buzzati.....	5
<i>Todas las faltas la falta</i> – Cum (nu) devii ceea ce ești, după Julio Cortázar.....	29
„ <i>Une vieille fatigue de la grande espèce</i> “ – Ficțiune și dicțiune la Isidore Ducasse, alias le Comte de Lautréamont –	51
„O veche oboseală de soi mare“ – Isidore Ducasse, le Comte de Lautréamont, și Dino Buzzati, povestitorul – 1. Nedorita devenire.....	77
„O veche oboseală de soi mare“ – Isidore Ducasse, le Comte de Lautréamont, și Dino Buzzati, povestitorul – 2. Coborârea spre alte regnuri.....	91
„O veche oboseală de soi mare“ – Isidore Ducasse, le Comte de Lautréamont, și Dino Buzzati, povestitorul – 3. Medalia cu două fețe.....	107
„O veche oboseală de soi mare“ – Isidore Ducasse, le Comte de Lautréamont, și Dino Buzzati, povestitorul – 4. Fatalitatea cercului.....	122
Doi scriitori într-un titlu – Dino Buzzati și Julio Cortázar: <i>Bestiario</i>	139